

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HOÀNG THỊ LAN ANH

ĐẶC ĐIỂM VĂN XUÔI HOÀNG VIỆT HẰNG

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ VÀ VĂN HÓA VIỆT NAM**

THÁI NGUYÊN - 2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HOÀNG THỊ LAN ANH

ĐẶC ĐIỂM VĂN XUÔI HOÀNG VIỆT HẰNG

Chuyên ngành: VĂN HỌC VIỆT NAM

Mã số: 62 22 01 21

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ VÀ VĂN HÓA VIỆT NAM**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS NGUYỄN BÍCH THU

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi dưới sự hướng dẫn của PGS. TS Nguyễn Bích Thu, kết quả nêu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kì công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2016

Tác giả

Hoàng Thị Lan Anh

LỜI CẢM ƠN

Luận văn đã được hoàn thành tại khoa Ngữ Văn, trường Đại học sư phạm, Đại học Thái Nguyên.

Với tình cảm chân thành nhất của mình, em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Nguyễn Bích Thu, người đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ và tạo mọi điều kiện trong suốt quá trình thực hiện đề tài luận văn.

Em cũng xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo trong Ban giám hiệu, khoa Sau Đại học, khoa Ngữ Văn trường Đại Học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi và giúp đỡ em trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Em xin chân thành cảm ơn tác giả Hoàng Việt Hằng đã giúp đỡ em trong việc tìm hiểu quá trình sáng tác, thu thập thông tin phục vụ cho việc hoàn thành luận văn.

Nhân đây, tôi cũng xin chân thành cảm ơn các bạn bè, những người thân trong gia đình đã khuyến khích, động viên và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2016

Tác giả

Hoàng Thị Lan Anh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
MỞ ĐẦU.....	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử vấn đề.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	5
4. Phương pháp nghiên cứu	6
5. Mục đích nghiên cứu	7
6. Cấu trúc luận văn.....	7
Chương 1: SÁNG TÁC CỦA HOÀNG VIỆT HẰNG TRONG DÒNG	
CHẢY CHUNG CỦA VĂN XUÔI NỮ THỜI KỲ ĐỔI MỚI.....	8
1.1. Khái lược văn xuôi Việt Nam đương đại	8
1.2. Đội ngũ nhà văn nữ đương đại	8
1.3. Hành trình sáng tác của Hoàng Việt Hằng	12
1.3.1. Vài nét về tác giả	12
1.3.2. Văn nghiệp Hoàng Việt Hằng	15
Tiểu kết chương 1	18
Chương 2: NHỮNG KHÁM PHÁ VỀ ĐỜI SỐNG - VĂN HÓA	
TRONG VĂN XUÔI HOÀNG VIỆT HẰNG	19
2.1. Những quãng sáng kí ức	19
2.1.1. Nỗi nhớ Hà Nội một thời chưa xa	19
2.1.2. Hoài niệm về người Hà Nội	25
2.2. Những phận người	31
2.2.1. Thân phận người phụ nữ.....	31
2.2.2. Thân phận con người nhỏ bé	40

2.3. Những nét đẹp trong văn hóa ứng xử	43
2.3.1. Giữa người với người	43
2.3.2. Với thiên nhiên	48
2.3.3. Với văn hóa ẩm thực.....	52
Tiểu kết chương 2	57
Chương 3: MỘT VÀI PHƯƠNG THỨC THỂ HIỆN TRONG VĂN	
XUÔI HOÀNG VIỆT HẰNG.....	58
3.1. Nghệ thuật thể hiện tâm lý trong văn xuôi Hoàng Việt Hằg.....	58
3.2. Màu sắc tự truyện trong văn xuôi Hoàng Việt Hằg	61
3.3. Xây dựng nhân vật.....	64
3.3.1. Phác họa ngoại hình.....	64
3.3.2. Khắc họa nội tâm.....	65
3.4. Ngôn ngữ trần thuật.....	68
3.4.1. Ngôn ngữ đậm chất thơ	68
3.4.2. Ngôn ngữ đậm chất đời thường.....	70
3.5. Giọng điệu trần thuật	73
3.5.1. Giọng trữ tình, thương cảm	74
3.5.2. Giọng chiêm nghiệm, suy tư	76
Tiểu kết chương 3	78
KẾT LUẬN.....	79
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	82

Chân dung nhà văn Hoàng Việt Hằng

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu – FPT <http://www.lrc.tnu.edu.vn>

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Từ sau 1986 nền văn học nước nhà có nhiều biến chuyển và khởi sắc, góp phần vào những khởi sắc ấy là một thế hệ nhà văn nữ giàu nội lực sáng tạo. Hoàng Việt Hằng là một trong những cây bút như thế. Cùng với lớp người cầm bút sau năm 1975 như Mai Quỳnh Nam, Hoàng Nhuận Cầm, Nguyễn Việt Chiến, Trần Thùy Mai, Thùy Dương, Ngô Thị Kim Cúc, Phạm Thị Ngọc Liên, Y Ban, Phan Thị Vàng Anh,... Hoàng Việt Hằng là một trong những cây bút nữ viết liên tục và bền bỉ. Bà bám chắc vào cuộc sống để lắng nghe, quan sát và viết. Sáng tác của Hoàng Việt Hằng là những đóng góp đáng ghi nhận trong việc tạo nên sự phong phú, nhiều màu sắc của đời sống trong văn học ở thời kì đổi mới và hội nhập.

Văn xuôi Hoàng Việt Hằng có vẻ đẹp giản dị, mộc mạc, gần với hơi thở cuộc sống. Bà đã nhiều lần đoạt các giải thưởng văn học: Giải thưởng của Hội nhà văn Hà Nội năm 1980-1981 cho tập truyện ngắn *Những lời chưa nói hết*; tặng thưởng của Hội nhà văn Việt Nam năm 2010 cho tiểu thuyết *Một bàn tay thì đầy*. Về thơ Hoàng Việt Hằng được nhận giải thưởng của Liên hiệp các Hội văn học nghệ thuật Việt Nam các tập thơ *Tự tay nhóm lửa* (2005); giải thưởng của Hội Nhà văn Hà Nội cho tập thơ *Vết trắng và cánh cửa* (2008). Giải thưởng của Hội Nhà văn Việt Nam và Tổng liên đoàn lao động Việt Nam cho tập thơ *Xóa đi và không xóa*. Ngoài ra bà còn năm lần nhận giải thưởng báo chí.

Trong những trang viết của Hoàng Việt Hằng, dễ nhận thấy, bà là người dám dấn thân cho những chuyến đi; cũng là người dám “thế chấp” cả cuộc đời mình cho “cánh đồng chữ”. Trong quá trình sáng tác Hoàng Việt Hằng ngày càng tự tin hơn với ngòi bút của mình.

Gắn bó với nghề văn đã hơn bốn mươi năm, đến nay Hoàng Việt Hằng đã là tác giả của 7 tập thơ và 9 tập văn xuôi. Ở địa hạt văn xuôi, bà lần lượt cho

ra mắt truyện ngắn, tiểu thuyết và tản văn. Và dường như càng về sau, tản văn, truyện ngắn và tiểu thuyết đã chiếm vị trí đáng kể trong cảm hứng sáng tạo của bà. Tiểu thuyết *Một bàn tay thì đầy*, tản văn *Dấu chấm than viết ngược*, *Người cho đã không nhớ*, *Tiếng dẻ cùi phía cây com vàng* và *Tiêu gì cho thời gian để sống*, *Bóng đổ nơi chân sóng*, truyện ngắn *Nắng trưa không đứng bóng*... xuất hiện đã thu hút được sự quan tâm của đông đảo bạn đọc. Khá nhiều bài viết, bài phỏng vấn về Hoàng Việt Hằng và các cuốn sách của bà nằm rải rác trên các báo và tạp chí. Có thể nói với số lượng tác phẩm đáng kể, với những giải thưởng văn học được nhận, Hoàng Việt Hằng trở thành một cây bút khá tiêu biểu với dòng văn học nữ nói riêng và với nền văn học đương đại nói chung.

Sẽ thật là thiệt thòi với cây bút mà cả cuộc đời trọn vẹn sống với văn chương, coi nghiệp viết là lẽ sống của mình. Và cũng là thật thiếu sót nếu nhìn vào đội ngũ những nhà văn nữ đương đại lại không có những công trình tìm hiểu và nghiên cứu về sáng tác của Hoàng Việt Hằng nói chung và văn xuôi nói riêng một cách hệ thống và đầy đủ. Đó là lý do khiến chúng tôi chọn văn xuôi Hoàng Việt Hằng làm đối tượng nghiên cứu, với đề tài *Đặc điểm văn xuôi Hoàng Việt Hằng*. Chúng tôi hi vọng thông qua việc tìm hiểu, nhận diện những đặc điểm trong văn xuôi của Hoàng Việt Hằng - một gương mặt khá nổi bật của dòng văn học nữ đương đại Việt Nam sẽ góp phần làm đầy đặn và phong phú hơn bức tranh văn học nữ đương đại nói riêng và văn xuôi Việt Nam đương đại nói chung.

2. Lịch sử vấn đề

Trước khi đến với văn xuôi, Hoàng Việt Hằng đã là một nhà thơ. Khi bà đã làm chủ một gia tài thơ gồm 7 tập.

Trong một bài viết về tập thơ gần đây của Hoàng Việt Hằng với nhan đề *Xóa đi và không xóa* (2012), nhà nghiên cứu Mã Giang Lân đã khẳng định sức sáng tạo của cây bút thơ này: “*chị là một cây bút nữ viết khỏe và xông xáo. Cả thơ, tản văn, tiểu thuyết khoảng 4 năm in 5 quyển*”[26]. Về thơ, tác giả ghi nhận

“Hoàng Việt Hằng chú trọng đưa chất sống vào thơ, hút nhụy sống từ nhiều miền quê đất nước và vươn ra ngoài biên giới hy vọng đem lại màu mỡ cho thơ”[26]. Mã Giang Lân nhận thấy ở những bài thơ của Hoàng Việt Hằng là những phác thảo gọn và gợi. Trong *Xóa đi và không xóa* của bà không chỉ giữ được và tiếp tục mạch nguồn từ những tập thơ trước, mà còn mở mang thêm tầng vỉa đời sống, một điều xưa cũ nhưng lại luôn có ý nghĩa thâm mỹ.

Nhưng rồi vừa như một thử bút, vừa như một định mệnh, các truyện ngắn đầu tay và các sáng tác văn xuôi của Hoàng Việt Hằng lần lượt hiện diện trên các báo *Tiền Phong*, *Độc lập*, *Thống Nhất*, *Người Hà Nội*, *Lao Động*... vào cuối thập niên bảy mươi của thế kỉ hai mươi mang ám ảnh thân phận, và hơi thở cuộc sống đã được bạn đọc, giới sáng tác và phê bình văn học quan tâm.

Trên trang *VietBao.vn* tác giả Hoàng Định (nhà văn Trần Chiến) viết về tập tản văn đầu tiên *Dấu chấm than viết ngược* của Hoàng Việt Hằng: “*Hoàng Việt Hằng đi nhiều, gặp lắm. Ngoài cung cấp thông tin, những gì chị kể đều lưu lại cảm xúc riêng. Vết khắc trên đá xám chất lọc từ vài chuyến đi mới được độ nghìn chữ, kể về người đàn bà "sống với năm ngọn đèn", "Chúa đã an bài", "Không có gì riêng tư để nói". Đó là "đối tượng" rất khó viết so với những người nổi tiếng khác như ca nương Quách Thị Hồ, dịch giả Trần Đình Hiến... Lần theo con đường tơ lụa bên Trung Hoa, chị nhớ "người nướng thịt dê thì cứ nướng, người chăn dê vẫn hát giữa cỏ xanh" [5]. Nhưng dù viết về ai, vùng đất nào, "sự vật" gì, hồn nhiên hay u uất, cái nhu cầu phải nói với mình, nói cho mình vẫn bộc lộ ra trong từng câu chữ”. Sau tập tản văn *Dấu chấm than viết ngược* (2008), Hoàng Việt Hằng cho ra mắt bạn đọc cuốn tiểu thuyết *Một bàn tay thì đầy* (2010). Trên trang *Phong Điệp.net*, trang báo *Văn nghệ* viết: “*Trong tác phẩm (Một bàn tay thì đầy) những trải nghiệm đời sống với đầy nổi cơ cực, nhọc nhằn trong cuộc đời một người đàn bà được thể hiện bằng một giọng văn hiện đại, ám ảnh. Tác phẩm cũng là tiếng nói KHÁT sống của những con người đã rơi vào tận cùng bi kịch*”. Bài viết *Tin vào nước mắt* trên *Báo**